

Romano hangos

10.

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 11 • ČÍSLO 9 • VYŠLO 15. ČERVNA 2009

zprávy

PRAHA, OTTAWA – Vedoucí redaktorka romského vysílání Českého rozhlasu Anna Poláková požádala s celou rodinou o azyl v Kanadě. „*To, že jsme se rozhodli požádat o azyl, vůbec nesouvisí s mou prací v rádiu, ale s neustálými útoky na mou rodinu,*“ uvedla Poláková.

ZDIBY – Ve Zdibech u Prahy zaútočili 27. 5. žháři na romskou rodinu. Na dům hodili dvě zápalné láhve. Rodině se naštěstí nic nestalo a požár se jí podařilo včas uhasit.

VSETÍN – Jiří Čunek známý deportacemi Romů ze Vsetína skončil jako předseda KDU-ČSL. V čele lidovců jej vystřídal Cyril Svoboda.

PRAHA – Ministerstvo vnitra chystá příručku, v níž by obce měly najít rady, jak čelit akcím extremistů a jak jejich shromáždění rozpustit. Součástí bude i kalendář rizikových dnů, které by si extremisté pro své akce mohli vybrat. Manuál bude na ministerském webu.

TORONTO – Skupina českých Romů žije na jednom z terminálů Pearsonova letiště v Torontu. Příletěli požádat o azyl, peníze na ubytování ale nemají. Kanadská média spočítala, že koncem května dorazila jen do Toronta téměř stovka Romů z ČR.

PRAHA – Členové Hnutí romského odporu (HRO) jsou přesvědčeni, že jediným způsobem ochrany před útoky je emigrace z ČR. „*Nikdo nemá právo držet Romy v místě nebezpečí, kde jsou možnými terči neonacistů,*“ uvedl mluvčí HRO Václav Miko. Případné náklady odcházejících Romů by měla uhradit česká společnost a rovněž by jim měla kompenzovat „*vše, co zde za nechal při budování této země*“.

V. Klaus: Romové neunesli příliv z východu

Poslechnout si názory českého prezidenta a jeho manželky přišla při Klausově návštěvě Muzea romské kultury v Brně i mladá romská generace.

Foto: pp

BRNO – „*Jé, kde se tady berete?*“ divil se český prezident, když ho v pondělí 8. června u Muzea romské kultury (MRK) obklopil houf romských dětí.

Poté, co jim potřásl rukama, zahájil oficiální část návštěvy. Prezident navštívil MRK v rámci svého pobytu na jižní Moravě.

Zatímco se před budovou shromáždil dav, Klaus si prohlédl muzeum a pak s ředitelkou MRK Janou Horváthovou diskutoval se stovkou Romů. Hudebník Gejza Horváth se snažil Klause upozornit na situaci v ghettech. „*Je v nich skrytá velká pracovní síla. Tam narůstá obrovská masa lidí, s nimiž už nikdo nepočítá. Co s nimi bude za pár let?*“ ptal se. „*Mám strach z toho, že je tam spíš mnoho nepracujících. Počátkem 90. let tady byla relativně stabilizovaná*

romská komunita, ale neunesla příliv Romů ze Slovenska,“ vyhodnotil situaci prezident. Podle něj s rozsáhlou emigrací z východní Evropy nikdo nepočítal, vše proběhlo rychle. „*Plno těch prací, které běžně dělali Romové, začali dělat lidé ze sousedních zemí. Nevím, očekávám, že až se stabilizují východoevropské země, pak se tam vrátí zahraniční pracovníci a situace na trhu práce se pro Romy zlepší,*“ uvedl.

Diskuse se účastnila i Klausova manželka Livie, oslovující manžela jako „*pana prezidenta*“. Terénní sociální pracovník Marek Pecha ji seznámil s případem diskriminace své dcery. „*Napište to všechno mně, jak nezačneme u konkrétních věcí, tak se nepohneme z místa,*“ vyzvala Pechu ke společné iniciativě Klausová.

Hovořil též Ladislav Gaži, vedoucí boxerského klubu. „*Vkládáme do vás naději, jste velký člověk,*“ řekl uznale. Řeč sklouzla k útokům na Romy a ke kauze Vítkov. „*Máme se nechat upalovat nebo se máme bít?*“ volal Gaži.

Prezident stočil řeč i na druhou stranu mince. „*Neměli bychom se bavit jednostranně. Každý rok dostávám kolem čtyř set žádostí o milost. Vysoké procento těch vězňů jsou podle jména Romové. Je potřeba, abyste působili na svoje známé a věděli, že i tyto věci k celkové situaci přispívají,*“ uzavřel Klaus a sklídl potlesk.

Cestou zpět k autu ho postavilo do latě romské dítě, aby si ho mohlo vyfotit, a pak ho pustilo do limuzíny. Pak už Klaus jen zamával na rozloučenou. **Pavel Pečinka**

z obsahu

Novinky v ZŠ Křenová

Co přináší projekt Amen sikhluvas pre dživipen **strana 2**

Volby do Evropského parlamentu

Komentáře Berkyové, Holomka, Samkové, Voráče + anketa

strana 2–4

Festival Khamoro prošel Prahou už pojedenačt

Očima K. Holomka a G. Horvátha **strana 5–7**

Dění kolem Romů

Více rubrika ze světa

strana 7

Martin Šimáček: Přínos agentury ukáže až konec roku

Foto: Rena Horváthová, Romea

Marka Podlahu vystřídal před časem ve funkci ředitele Agentury pro sociální začleňování v romských komunitách Martin Šimáček. Vystudoval žurnalistiku na Karlově univerzitě, osm let působil v organizaci Člověk v tísni.

Vyhrál jste konkurz, čím jste chtěl zaujmout výběrovou komisi?

Představil jsem vizi praktické spolupráce na městské úrovni, kterou jsem v uplynulých třech letech uplatňoval v Kladně, Libčicích nad Vltavou a Neratovicích. Opírá se o filozofii, že bez spolupráce všech skupin, které ovlivňují integraci sociálně vyloučených lidí, je

tento proces nemožný. Se školami, úřady práce, orgány sociálně právní ochrany dětí, policií, neziskovkami a s vedením měst jsme usku-tečňovali projekty zaměřené na rozvoj vyloučených lokalit, vzdělávání, sociálních služeb, kariérového poradenství, návratu na trh práce, na prevenci kriminality a další. Stejný přístup musíme uplatňovat také v rámci agentury.

Nabízím jsem však také intenzivní spolupráci s resorty, které mají klíčový dopad na systémy sociálních služeb, péče o dítě, vzdělávání a bezpečnosti. Udělám všechno pro to, aby agentura byla respektovaným orgánem pro spolupráci

v postupu proti sociálnímu vyloučení i na úrovni odborníků z dotčených ministerstev.

Jak se díváte se zkušenostmi z organizace Člověk v tísni na tvrzení, že o Romech by měli rozhodovat Romové sami, a nikoli neromští specialisté? Existuje nějaká prokazatelná zkušenost s tím, jaký dopad má aktivita, pokud ji vede Rom či Nerom?

Romové jsou bezpochyby nejvíce ohrožení sociálním vyloučením. Neumím si proto představit, že by se na integračních opatřeních nepodíleli. Je to důležité i proto, že každý Rom musí cítit, že není če-

katelem na asimilaci, na rozpuštění vlastní identity, ale že je plnohodnotným občanem a že česká společnost akceptuje rozmanitost a rovnost kultur.

Zároveň každý občan – ať Rom či kdokoliv jiný – musí vědět, že stát a města disponují adekvátní sítí sociálních služeb, které jsou k dispozici každému, kdo se chce postavit na vlastní nohy a plnohodnotně se účastnit veřejného života. A tady stavím do popředí profesionalitu sociálních pracovníků a dalších, kde záleží především na kvalitě jejich práce, zkušenostech a osobním přístupu.

Pokračování na str. 3

zaznamenali jsme

LITVÍNŮV, JANOV – Litvínov nezíská více policistů, kteří by dohlíželi na bezpečnost obyvatel problémového sídliště Janov. Bývalý ministr vnitra sice přislíbil rozšířit litvínovský sbor o deset policistů pro sídliště, policejní prezident se prý ale od možného personálního posílení distancuje.

LITVÍNŮV – Jen dva obyvatelé Litvínova uhradili do konce května svůj dluh vůči městu. Ultimátum radnice tak zůstalo bez odezvy, dlužníci proto musejí počítat s tím, že je postihne exekuce. Město má připraveno 200 návrhů s celkovou dlužnou částkou 1,5 milionu korun.

PLZEŇ – Krajský soud v Plzni odsoudil tři Romy z Karlovarska za rasově motivovaný útok. Julius Horváth, Milan Pačan a bývalý policista Milan Bartóci, kteří zbili 35letého muže a přitom mu nadávali do bílých svin, půjdou do vězení na čtyři roky.

PRAHA – Ministerstvo vnitra vytváří speciální tým, který bude mít za cíl potlačení extremismu. Vznik týmu má na starosti bývalý šéf Národní protidrogové centrály Jiří Komorous.

BRNO – Brněnské školy v oblasti, kde žije hodně Romů, dostaly od radnice přidáno. Na platy a odměny učitelům získaly tři školy z městského rozpočtu navíc 1,3 milionu korun.

OSTRAVA – Kriminalisté, kteří vyšetřují dubnový žhářský útok na dům Romů ve Vítkově na Opavsku, už našli tmavé auto, které před požárem ulicí projelo. Policisté znají i jména posádky. Posádka ale neměla s útokem nic společného.

VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ – Základní škola Masarykova ustoupila od záměru vytvořit oddělenou první třídu pro romské děti. Původně chtěla vytvořit třídy dvě, z nichž jedna měla být pouze pro romské děti.

TEPLICE – Teplický okresní soud poslal na 18 měsíců a šest měsíců do vězení Jana Dufka a Petra Nikoluka z Duchcova na Teplickou. Oba se před několika lety nechali natočit na video, jak svlečení do půli těla hajlují na oslavě v jednom z duchcovských barů, kde byla vyvěšena i vlajka s hákovým křížem. (www.romea.cz, av, pp)

IQ Roma servis získal další cenu

BRNO – Časopis Sociální péče a Rada kvality ČR udělily 4. června 2009 Cenu kvality v sociální péči za rok 2008 v kategorii Poskytovatel sociálních služeb pro děti sdružení IQ Roma servis.

Slavnostní finále se uskutečnilo 4. června v Olomouci. Cenu převzala vedoucí pedagogického programu IQ Roma servisu Veronika Vaňková za doprovodu kolegů – Jany Pačinkové a Davida Šarišského. Od-

borná porota hodnotila 76 organizací i osobností z celé České republiky. IQ Roma servis uspělo v soutěži nej kvalitnějších poskytovatelů sociálních služeb již podruhé, přičemž v roce 2007 získalo ocenění v kategorii Poskytovatel sociálních služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Veronika Vaňková
Vedoucí pedagogického programu
IQ RS (www.iqrs.cz).

Z turnaje neodešel nikdo s prázdnou

JAROMĚŘ – Turnaj v kopané se za účasti šesti týmů konal 1. června na stadionu TJ Jiskra v Jaroměři.

Zápasy pořádala Diakonie Československé církve evangelické (ČCE) – středisko Milíčův dům. Akce se uskutečnila u příležitosti Mezinárodního dne dětí a 20. výročí znovuoobnovení Diakonie ČCE.

Proti sobě nastoupila družstva z nízkoprahového zařízení pro děti a mládež (dále jen NZDM) Archy v Náchodě, NZDM Střelka ze Dvora

Králové nad Labem, NZDM Smajlík z Jaroměře-Josefova, Komunitního centra Amaro Phurd z Hradce Králové, Diakonie ČCE – střediska Milíčův dům a družstvo pracovníků Městského úřadu v Jaroměři. Vítězný pohár si odneslo mužstvo z Městského úřadu, následoval Smajlík a třetí byl tým střediska Milíčův dům. Ceny do soutěže věnovala dětem Jitka Janderová.

Žaneta Csaszárová
Diakonie ČCE –
středisko Milíčův dům, Jaromeř

Je po eurovolbách...

V ČR nemám kvůli občianstvu právo volit, ale žijem tu a politickou situaci „chtě-nechtě“ sledujem. Ono je ťažké byť ľahostajný voči vzostupu politikov, ktorí sa zviezli na „geniálnych“ riešeniach najpálčivejších témach o neprispôsobivých či nevšimáť si stále intenzívnejšie demonštrácie a pogromy neonacistických strán a súčasnú laxnosť zo strany vládnych orgánov.

Je po voľbách do Európskeho parlamentu (EP) a ja mám nie roz-

poruplné, ale skutočne negatívne pocity z výsledkov. Prečo? Druhých českých voleb do europarlamentu sa zúčastnilo len 28 % voličov. A Dělnická strana si může mydlit ruky – získala niečo málo cez jedno percento hlasov, vďaka čomu má nárok na príspevok v podobe tridsiatich korún za každý volebný hlas, čo značí viac ako sedemsto tisíc korún do ich kasičky zo štátneho rozpočtu. Tu už Langerov transparentný pokus o zrušenie strany vyznieva skutočne smiešne.

Voľby do europarlamentu znamenali pre bežného občana asi nič dôležité a zásadné, čo by priamo ovplyvňovalo jeho život, preto sa mnohí rozhodli nevolit. Prekvapivo tak učinili aj niektorí z môjho okolia, ktorí aktuálne dianie sledujú a vyjadrujú sa k nemu. (Dúfam, že k českým predčasným voľbám budú mať iný prístup, pretože potom si môžeme poťažovať na politické zloženie a opatrenia z neho plynúce akurát tak v hospode.) Níz-

ky počet voličov je okrem iného tiež znakom toho, akú váhu prikladajú českí občania členstvu v Európskej únii (nehľadiac na to, že ČR už bola predsedníckou zemou).

Na čo by som však poukázala najviac, je ono jedno percento hlasov, ktoré získala Dělnická strana. Za predpokladu, že boli voliť všetci priaznivci strany, je to 25 368 voličov. Viac ako dvadsaťpäť tisíc ľudí z verejnosti, ktorí sa sto-tožňujú s programom neonacisticky zmýšľajúcej politickej strany. Môžeme predpokladať, že peniaze za volebné hlasy investujú do propagácie strany a teda získavania ďalších hlasov do predčasných volieb.

Tu už nejde o hnutie, ktorého aktivity porušujúce zákon je možné za určitých podmienok potlačiť. Baviame sa o (bohužiaľ zatiaľ) regulérnej politickej strane s neonacistickým postojom...

Čo má potom prinútiť ľudí ísť voliť a zmeniť to, keď nie tento fakt? **Renata Berkýová**

Kde budú po pádu zelených hľadať Romové spojence?

PRAHA – Strana nevoličů. Tak se ve skutečnosti jmenuje vítěz voleb do Evropského parlamentu (EP), které se v Česku uskutečnily 5.–6. června 2009. Potvrdily sílu čtyř tradičních uskupení (ODS 32 %, ČSSD 22 %, KDU/ČSL 8 %, KSČM 14 %) a rozklad zelených, kteří měli k „lidskoprávní“ tématice logicky nejbližší.

O hlasy romských voličů nejvíce usilovala Strana zelených (SZ), z níž Martin Bursík učinil spojence ODS. Jako jediná zařadila na svou listinu Romku Lucii Horváthovou, která nasbírala přes 1000 preferenčních hlasů. Před volbami obdržela řada nevládek mailů od Kateřiny Jacques, kandidátky č. 2 na listině SZ, v nichž představovala svoje aktivity na poli

lidských práv. Ve prospěch SZ mezi „lidskoprávními“ a romskými aktivisty také působil její ministr pro lidská práva a menšiny Michael Kocáb, stejně jako kandidatura chartistky Jiřiny Šiklové a bývalého emigranta Milana Horáčka, přítele Romů v minulém EP.

Ke SZ konkurenční Demokratická strana zelených (DSZ) soustředěná kolem mediálního podnikatele Jaroslava Soukupa z romských aktivistů nestihla na kandidátku přivést nikoho, zájem nekonformní mládeže a stoupenců multikulturní společnosti k ní však přitáhl proslulý sociolog a publicista Jan Keller. Nutno říci, že Kellerovo znechucení z Bursíkovy SZ (kterou kdysi podporoval) muselo být nesmírné, protože jakémukoliv většímu

angažmá za politickou stranu se dosud vždy vyhýbal.

Kandidatura třetí skupiny, hnutí Zelených, byla oproti tomu spíš už jen upozorněním přátel Jana Beránka a Jakuba Patočky, že zde ještě jsou. „Lidskoprávní“ tematiku na jejich listině zastupoval bývalý senátor Martin Mejstřík, muž jediného tématu – zakázat, zakázat, zakázat KSČM.

Výsledky (SZ 2 %, DSZ 0,6 %, Z 0,2 %) vypovídají jasně. V roce 2002 tu byla naděje a chuť do práce, teď zde leží trosky. Nový předseda SZ Ondřej Liška už nyní hledá pro stranu jinou tvář a podzimní kandidátku partaje jistě několika Romy vyzdobí. Otázkou ovšem je, kolik „multikulturních“ voličů na tento pragmatický špek znovu skočí. **Pavel Pečínka**

ZŠ Křenová zkouší projekt Amen sikhľuvas pre dživipen!

BRNO – Po projektu Avas džas sikhľol, čhavore! (Pojďme se učit, děcka!), který Základní škola a mateřská škola Brno Křenová ukončila v červnu 2008, přišla nová příležitost, jak dětem se sociálním znevýhodněním zajistit kvalitní podmínky pro učení.

Tato škola schválila evropský projekt s názvem Amen sikhľuvas pre dživipen! (Učíme se pro život!) Začal v dubnu 2009 a potrvá do března 2012. „Hlavní přínos našeho projektu vidím v posílení výuky druhým pedagogem v početných třídách. To umožňuje lépe se věnovat méně úspěšným žákům a na druhé straně nebrání žákům s dobrými výsledky pracovat a rozvíjet se podle svých schopností,“ uvedl ředitel školy Mgr. Vladimír Tulka. „Po dobrých zkušenostech v pro-

jektu Avas džas sikhľol, čhavore! jsme přesvědčeni, že i tento navazující projekt pomůže našim žákům, aby dosáhli lepších výsledků ve škole. Společné akce s partnery už mají první pozitivní výsledky. Byl to Den Romů, který pořádala ZŠ 28. října

za účasti žáků obou škol, a dále velmi zdařilý hudební festival Amari kereka,“ uvedla koordinátorka aktivit Mgr. Ludmila Kotlánová.

Hana Hadrabová
Koordinátorka projektu
(www.zskrenova.cz).

Holomci jdou příkladem sto let

Odpovídám na článek v RH 7–8 o studii Ivana Veselého. Má pan Veselý právo ze svého postavení druhého místopředsedy Úřadu vlády urážet a kritizovat Holomka? Myslím, že ze svého postavení by měl hájit Cikány proti rasistům a skinům a raději se spojit s Holomkem, který tuto práci dělá už od té doby, kdy byl pan Veselý v plenkách. Pan Veselý na rozdíl od Holomků nebyl

dobře vychován. Měl by vědět, že když mluví o člověku o celou generaci starším, než je on, měl by ho oslovovat „pan Holomek“ a učit se slušnosti od něj.

Já mám 83 let, jsem z rodu významné rodiny Holomků, kteří na Moravě žijí už druhé století, byli vážení a respektováni spoluobčany a už před sto lety byli příkladem Cikánům. Za fašismu prožili pek-

lo, umírali v Osvětimi a těch pár, co přežilo, je povinno hájit jméno Holomků.

A proto, pane Veselý, prosím budete slušný, a když už jste vystoupal až tam, dělejte něco pro ty, kterým je ubližováno a nenapadejte pana Holomka. Přejí Vám, ať se Vám to daří, také hodně zdraví. My Holomci Vaši pomoc nepotřebujeme.

Emílie Machálková-Holomková

Peníze, peníze...

„Peníze peníze, všichni, všichni chtějí... Peníze peníze, moje peníze, kam je schovat?“ Slyšela jsem jednou jednu píseň. Gipsy má svatou pravdu. Všichni chtějí jen peníze. V dnešní době, ve které žijeme, bratr zabije bratra kvůli penězům. Nevíte, co udělal Jidáš Ježíšovi? Za třicet stříbrných ho prodal. Jsem ještě mladá holčička, ale už teď vidím, že to jde se společností „dolů vodou“, jak se říká. Četla jsem jednu anketu na in-

ternetu: „Co je na světě nejlepší?“ 62% dotázaných odpovědělo jednoznačně: „Peníze“. Za peníze si koupíte jídlo, oblečení a ostatní věci, které nezbytně potřebujeme k životu.

Nefikám, že peníze je špatná věc. Ne, kdyby nebyly peníze, není co jíst. Není to pravda? Peníze podle mě ovládají společnost. Kdo nic nemá, nic nechce, jen základní životní potřeby (jídlo, pití, oblečení, hygiena...). Kdo má víc, chce ještě

jednou tolik. Kdo má víc, nedá nic. Kdo nemá nic, dá to poslední, co se u něj v ledničce najde. Víím, že ti bohatší nejsou všichni stejní. Já mám ale na mysli hlavně ty chamtivé majetnické osoby, které hýbou světem. „Proč nemůžu, jím ze dřeva, salát koupím... Peníze peníze, moje peníze, dej mi železo...“

Lucie „Sharrii“ Oračková
Studentka SOŠ
managementu a práva v Brně

Lóve, lóve...

„Lóve lóve, o savore, savore kamen... Lóve lóve, mire love, kaj te garuvel?“ Šundžom jekhvar jekh

gifi. Le Gipsy hin čačo. Savore kamen ča love. Andre kaja doba, sar amen dživas, phral phrales murdarel vaš o love. Nadžanen, so kerdžas o Jidaš le Ježíšoske? Vaš o tranda rupune les bikendžas. Me mek som terňi čhajori, ale imar akana dikhav, kaj oda džal tele le paněha, sar pes phenel. Gindžom jekhvar anketa pro internetos: „So hin pro svetos najfeder?“ 62% le džendard, so odphende pre kaja otazka, pisinde, kaj o love. Vaš o love tumenge cinen chaben, uraviben, the savoro, so kempel.

Naphenav, kaj o love hine phuj. Na, te bi naavenas love, nane so te chal. Nane kavka? Miri mišlenka

has ajsi, kaj love ovladinen le dženen. Kas nane nič, nič nakamel – ča zakladne potreby (chaben, uraviben, vareso te pijel, hygiena...). Kas hin buter, kamel mek jekhvar ajci. Kas hin but, nadel nič. Kas nane nič, del the koda posledno, so les andre chladnička hin.

Me džanav, kaj kole, so len hin but, nane savore jekh. Me mišlinavas pre kole, so hine majetnické, the vibite pre sako koruna. „Soske našti, chav kaštestar, kapusta cinav... Love love, mire love, de mange trasta...“

Lucie „Sharrii“ Oračková
Studentka SOŠ
managementu the prava Brno

Martin Šimáček: Přínos agentury ukáže až konec roku

Dokončení ze str. 1
A co se týká terénní sociální práce – má zkušenost říká, že více než na tom, zda ji dělá Rom či Nerom, záleží na tom, jak ji dělá. Být teréňákem – Romem začleněným do vztahových sítí Romů z vyloučené lokality – může být někdy výhodou například při motivaci klientů, jindy však může zamezit vytvoření důvěrného vztahu s částí obyvatel lokality.

Rozjezd agentury spojený s Džamilou Stehlíkovou budil u některých lidí velká očekávání, jiní předpovídali krach celé věci. Čeho byste se chtěl vyvarovat, kde podle vás vaši předchůdci udělali chybu?

Úspěšnost agentury limitovaly od počátku problémy s financemi, jejichž řešení však neleželo pouze u vedení agentury. Agentura slibovala finanční podporu projektům, peníze však do pilotních lokalit nedotekly. Tím jsme mohli způsobit problémy partnerům – městům, neziskovkám a školám. Mohli jsme ztratit jejich důvěru. Ta se obtížně získává zpět. Asi polovinu z připravených projektů však lokální konzultanti připravili společně s partnery do podoby žádosti o evropský grant či o podporu z národního rozpočtu, což považují za vynikající výsledek. To ukazuje jednu z možných cest, jak dostat do lokalit finance, které by se tam za jiných okolností nedostaly, či dostaly v menší míře. Z tohoto vývoje se myslím mohu dobře poučit a připravit městům „baliček“ – nabídku podpory od agentury, která bude vycházet z reálných možností.

Zachováte dosavadní organizační strukturu agentury, nepřidáte jí další pravomoci, nebudete zvyšovat počet zaměstnanců? Ptám se proto, že nedostatek pracovníků a financí lidé kritizovali u Stehlíkové.

Jedním z bezprostředních úkolů je připravit projekt financova-

ný ze strukturálních fondů Evropské unie, který zvýší objem prostředků, se kterými agentura disponuje, a to včetně přímé či nepřímé podpory projektů v pilotních lokalitách. Nepřísluší mi ale přidávat agentuře jakékoliv pravomoci či zvyšovat počet pracovníků. Nezapomínejme, že agentura je odborem Úřadu vlády, ne samostatným subjektem. Mohu jednat s vedením úřadu, ale nemohu v těchto záležitostech dělat nekonzultovaná rozhodnutí. Jsem také vázán státním rozpočtem a můžu operovat pouze s přidělenými prostředky.

To, s jak velkým rozpočtem a s kolika pracovníky bude agentura působit, záleží také na tom, zda se osvědčíme a budou za námi vidět výsledky. A především je to věcí politické podpory. Agentura bude tak velká, nakolik jí odpovědní politici přiznají důležitost. Zároveň si ale nemyslím, že kvalita práce agentury stojí a padá pouze s penězi a počtem pracovníků, ale je založena také na respektu, který si vybuduje u ministerstev, krajů i obcí, a na kvalitě odváděné práce.

Jakou dobu považujete za dostatečnou, aby se dal reálně zhodnotit přínos agentury?

Zeptejte se mě na konci tohoto roku. Odpovím vám i podle toho, jak bude vypadat náš přínos pro pilotní lokality a zda se nám na centrální úrovni podaří zahájit účinnou spolupráci s resorty, které mají největší dopad na stav sociálně vyloučených lokalit.

Váš předchůdce Marek Podlaha očekával, že nejvíc problémů bude v lokalitách na Jesenicku. Máte jiný názor?

Neznám podrobně Jesenicko, víc znám severní a střední Čechy. Netroufám si říci, zda bude větší problém na Jesenicku, či jinde. Hůře se řeší situace tam, kde je nadprůměrná nezaměstnanost a nedostatek

pracovních míst, horší dostupnost vzdělání, méně lidských zdrojů, které mohou realizovat prointegrační opatření. Obrovský problém představuje kriminalita spojená s chudobou – zejména lichva, kuplířství, prodej a užívání drog. Pro posouzení, kde se bude situace řešit nejobtížněji, bychom potřebovali znát mnoho proměnných.

Myslím, že daleko více rozhodne ochota místních samospráv situace řešit. Největší šanci spatřuji v komplexním regionálním rozvoji, v propojení rozvoje vyloučených lokalit do celku měst a regionů, v podpoře občanského soužití a aktivity. Toto je myslím cesta právě pro vámi zmiňované Jesenicko. Ale nejen pro něj.

Jak se dosud podepsala hospodářská krize na činnosti agentury a jaké dopady čekáte?

Na činnosti agentury se zatím neprojevila. Ale v lokalitách zaznamenáváme, že podporu potřebuje stále více lidí, kteří ještě donedávna měli zaměstnání, a teď o něj přišli. Nabídka na trhu práce je menší, poptávka po zaměstnanostních projektech přirozeně roste.

V kterých oblastech a lokalitách už má agentura „dobře našlápnuto“, odkud čekáte dobré zprávy?

Nejsem v agentuře zas tak dlouho a neviděl jsem zdaleka všechna místa působení agentury, nemám všechny informace. Nerad bych proto vyždvihoval jen některé.

Mám ale velkou radost z projektů na podporu sociálního bydlení, inkluzivního vzdělávání ve školách, zaměstnanostních služeb, rozvoje terénní sociální práce. Takových projektů pomohla agentura připravit na tři desítky. Budeme je postupně představovat na internetových stránkách, v přehledech ke každému městu, kde naše agentura působí.

Ptal se Pavel Pečinka

komentář

Romští europoslanci? A proč by ne?

KAREL HOLOMEK

V souvislosti s volbami do Evropského parlamentu (EP) se podívejme, jaké šance mají Romové v ČR téměř po dvaceti letech budování demokracie, aby se také dostali do této zastupitelské instituce. Není pochyb, že by to bylo třeba, protože problémy soužití majority s příslušníky této menšiny a obráceně v ČR i jiných evropských zemích jsou závažné a současně ukazují na úroveň fungování demokracie a její nedostatečnost.

Letos se objevilo jméno jediné romské kandidátky, a sice bakalářky Lucie Horváthové, na kandidátní listině zelených, a to dokonce na šestém místě. Lucie Horváthová je bez politické příslušnosti. Neměla příliš šancí uspět, ale přece jen je to od Strany zelených aspoň náznak zájmu o řešení tíživé problematiky.

Jiné politické strany, které si činí ambici být nazývány stranami státotvornými, jako ODS, ČSSD nebo lidovci, neprojevily ani takový náznak. Jakápak potom státotvornost? Pravda, vždyť jde o velké peníze pro stranu a pohodlné bydlo pro úspěšného kandidáta. Nic pro Romy!

V Maďarsku měla poprvé kandidovat romská strana. Maďarské Romy k tomu inspiroval zvyšující se extremismus, namířený vůči nim, a vznik organizovaných neonacistických gard. Hlavním kandidátem MCF Roma, jak se sdružení maďarských Romů jmenuje, se stal Zsolt Kis, jednadvacetiletý vysokoškolský student informatiky. V desetimilionovém Maďarsku žije na šest set tisíc Romů a k úspěchu by stačilo 150 000 hlasů. To není tak nemožné číslo, pokud by se tam Romové dokázali sjednotit. V tom je asi hlavní překážka. Připomeňme si, že dvě velké maďarské strany v minulém období nominovaly dvě romské kandidátky, které ve volbách úspěšly a staly se europoslankyněmi.

Čistě teoreticky vzato by se v lepší situaci mohlo ocitnout i Slovensko. Pokud by tam vznikla romská strana pro volby do EP, stačilo by ke zvolení poslance podstatně méně hlasů. Slovensko má jenom kolem pěti milionů obyvatel a Romů tam žije nejméně půl milionu, ovšemže vše by záviselo na voličské účasti. Otázka jednoty romské pospolitosti na Slovensku je dosud v horší pozici než v Maďarsku. Nezbyvá než si povzdechnout, že na romské europoslance na Slovensku i u nás si musíme ještě počkat.

Přinejmenším do doby, kdy se na politické scéně ČR objeví skutečné státotvorné strany, kterým půjde o řešení problémů, tížící společnost, a které uvolní své stranické sekretariáty pro schopné a poctivé politiky. A ovšem – až se probudí Romové sami a najdou v sobě dosti sil a vůle k prohlédnutí o smyslu jednoty, a najdou silného a charismatického vůdce. Všechno dosti v nedohlednu!

co na to naše právnička?

Bydlíme u příbuzných, kteří však mají také brzy přijít o byt. Manžel dokáže bohužel sehnat práci jen nárazově a krátkodobě, trvalý pracovní poměr nepřichází v úvahu, a tak je náš celkový příjem velmi nízký. Víme o jednom malém jednopokojovém bytě, ale protože nemáme dost peněz na nájem, zajímá mě, jak velký příspěvek na bydlení bychom mohli získat a od koho.

Finanční pomoc k úhradě nákladů za bydlení se poskytuje jednak jako příspěvek na bydlení podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře v platném znění, jednak jako doplatek na bydlení podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

Co je to příspěvek na bydlení? Jde o dávku sociální podpory osobám, které mají v předmětném bytě trvalý pobyt a nezáleží na tom, jestli jsou vlastníky bytu nebo jeho nájemci. Nárok na tuto dávku vzniká za podmínek uvedeného zákona, jestliže náklady na bydlení žadatele přesahují součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,3 nebo jestliže součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,3 není vyšší než částka normativních nákladů bydlení. Dávku vyplácí příslušný úřad práce, který může rozhodnout o dávkách. **Příspěvek na bydlení se vyplácí následně po uplynutí kalendářního měsíce, za který náleží.**

Co znamená doplatek na bydlení? K úhradě nákladů bydlení dále slouží doplatek na bydlení, který se poskytuje za podmínek zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Obdobně jako příspěvek na bydlení je určen osobám, které jsou v bytě hlášeny k trvalému pobytu. O dávce rozhodují pověřené obecní úřady, obecní úřady s rozšířenou pravomocí a krajské úřady.

Než se však rozhodne o udělení těchto dávek, zkoumají se výdělkové a majetkové poměry žadatele i jeho rodiny, výše nákladů na bydlení a další podmínky, které stanoví dané předpisy. Obecně proto není možné sdělit, na jakou dávku a v jaké výši byste měla nárok, protože sdělené údaje neumožňují zjistit, zda splňujete podmínky pro poskytnutí dávky a v jaké přesné výši.

JUDr. Ludmila Krátká

Autorka je advokátka (AK Příkop 2a, Brno, e-mail: ludmila.kratka@seznam.cz, tel.: 731 479 587).

Anketní otázka se nyní týkala voleb do Evropského parlamentu:

Jak jste hlasovali a co od toho čekáte v záležitostech ohledně Romů?

Martha Joy Sullivan

Překladatelka, žije v Praze.

Nejsem Češka, ale Američanka, takže tady nevolím. Kdybych ale měla tu možnost, asi bych dala hlas Straně zelených.

Erazim Kohák

Filozof, publicista, aktivní v ČSSD.

Volil jsem sociální demokracii, protože jsem přesvědčen, že demokracie musí být sociální – a sociální stát demokratický. Politikaření a podvody najdete ve všech stranách, ale sociální demokracie je naše jediná strana, která má heslo Svoboda, rovnost, bratrství ve štítě i v programu. Mohu ji tedy vyzývat, aby své ideály prosazovala, a to pilně činím. Není to snadné, ale ostatní strany bych musel přesvědčovat, aby tyto ideály vůbec uznaly. Se sociální demokracií jsem o krok dál, i když, jak zpíváme, „*k svobodě je dlouhé putování*“.

Lucie Sharrii Oračková

Studentka Střední odborné školy managementu a práva v Brně.

Tahle otázka mě docela dostala, protože mi ještě nebylo osmnáct – volit tedy nemůžu. A stejně bych asi nevolila. Nemám k tomu nějaký blízký vztah. Určitě bych ale byla ráda, kdyby byla zvolená strana, která má zájem pomoci Cikánům. Myslím, že právě ČSSD by mohla být takovým horkým kandidátem. Líbila se mi jejich „hláška“, že na krizi nesmí doplácet ti, kteří ji nezavinili.

Jiřina Šiklová

Socioložka, publicistka.

Hlasovala jsem pro Stranu zelených číslo 26, tedy tu, kterou vede Martin Bursík. Tato strana má lidská práva, ochranu menšin, podporu nevládních, tedy občanských organizací přímo v programu a na své kandidátce měla dokonce jednu Romku. Její ministr Michael Kocáb se angažuje, stejně jako bývalá „zelená“ ministryně Džamila Stehliková, za práva menšin. Ti, co volit nešli, by neměli nadále hubovat na poměry, ale být pěkně zticha. I když kandidáti nejsou ideální, vždy je možné zvolit toho, kterého považují za lepšího. Navíc, když nešli volit, tak jejich hlasy nepřímou byli dány těm stranám, které vyhrály. I když nejdu k volbám, tak stejně volím. Snad si to zapamatují alespoň pro příští volby, které budou na podzim.

Jiřina Somsiová

Vede pobočku SRNM v Olomouci.

Volit či nevolit? To bylo velké dilema. Byla jsem z dnešní politiky dost zklamaná – žádné straně se podle mě nechtělo moc řešit problémy Romů s byty nebo prohlubující se rasismus. Nakonec jsem se ale rozhodla dát svůj hlas ČSSD.

Olga Ščuková

Terénní sociální pracovnice olomoucké odbočky SRNM.

Volit jsem nešla. Současná realita, to je pro mě jedno velké zklamání!

Jan Mišurec

Tiskový mluvčí Sdružení obrany spotřebitelů.

K volbám nechodím a nešel jsem ani nyní. Těch důvodů je víc. V politických stranách nevidím zástupce Romů a dalších národnostních menšin, i proto je ignoruju. Ale pokud bych někdy šel, volil bych SNK – Evropské demokraty a jsem osobně velmi rád, že se v této straně angažuje paní Zuzana Baudyšová. Je to pro mne dobrý impuls jít příště, polepším se.

I přes svou pravicovou orientaci volím sociální demokracii

V dnešním marasmu a při totálním selhání těch, kteří se tváří jako naše „elity“, ale přitom jsou jen dosazený-

mi figurkami pánů hyperpodnikatelů, jejichž majetkové poměry a vazby s kriminálním prostředím jsou nejasné, mám v jakýchkoliv volbách velmi úzké možnosti rozhodování.

Chci moc našich mocipánů maximálně omezit a je mi zcela lhostejné, jestli naše země takzvaně ztratí či takzvaně neztratí tu takzvanou identitu. Rozředění našeho českého rybníku evropskými vodami je totiž jediná možnost, jak zabránit definitivní přeměně toho našeho bahňáku v kvalitní nacisticko-populistickou močku v srdci Evropy. Proto jsem volila stranu, která nepochybňuje Lisabonskou smlouvu, je pro nejrychlejší možné zavedení

eurá a nevratné zabudování do evropských struktur a zároveň někoho, kdo bude mít dostatečně velkou sílu, aby nepobíhal s jedním či dvěma zoufalými mandáty po mostech mezi jednotlivými budovami Evropského parlamentu (EP).

Takže ačkoliv to je při moji povaze a jednoznačné pravicové orientaci neuvěřitelné, volila jsem ČSSD. A kroužkovala svoji přítelkyni Aničku Čurdovou, o které vím, že má srdce na pravém místě a jestli skutečně jednou do EP pronikne, budou u ní Romové mít dveře otevřené...

Klára Veselá Samková

Publicistka a právnička (www.lawyers.cz).

Lidi jako Michael Kocáb se bohužel příliš dlouho neudrží

Musím se přiznat, že přestávám věřit všeobecně v politiku, především v očekávání k nám Romům. V poslední době jsem byl přímo i nepřímo svědkem tolika událostí, že se obávám, ať přijde kdokoli k moci, že se stejně politika dřív či později obrátí proti Romům a že

cesta k rovným příležitostem není pro všechny stejná. Tím se dostávám k otázce, co bych si přál v záležitostech kolem Romů. Nevím ovšem, jestli se to dá očekávat od evropských či našich domácích voleb. Přál bych si především:

Rovné příležitosti, strany jako jsou národní nebo dělnická bez okolků zrušit a stejně tak postihovat každého, kdo má úmysl nějak násilně zasahovat do jakékoli etnicity, příslušnosti a vyznání. Prostě všechny, kteří smýšlejí rasisticky a s předsudky, včetně Romů.

Prostředky, vynakládané pro sociálně znevýhodněné, by měly být vypláceny tak, aby dávaly šanci každému příjemci těchto dávek se znovu uchytit na trhu práce. Mělo by dojít k úplnému zrušení ghett. Romy, degradované po desetiletí v ghettech, řízeným způsobem

vzdělávat a vést k samostatnosti a zodpovědnosti. Politika vzhledem k Romům by měla klást důraz na to, aby každý občan této republiky cítil, že se podílí na veškerém dění v této zemi. Nikdo by neměl být zvýhodňován, ale v žádném případě už by neměl být znevýhodňován.

Rady vlády pro národnostní menšiny by bylo lepší rovnou buď zrušit, anebo by členové takových rad měli být kompetentní prosazovat návrhy a ne v radách zasedat proto, aby se vláda mohla krýt tím, že spolupracuje se zástupci národnostních menšin.

A ještě jedna zásadní připomínka: Slušní politici jako Michael Kocáb nemají šanci se u kormidla dlouho udržet.

Emil Voráč

Předseda sdružení

Khamoro – Romské integrační centrum, Chodov.

Romská poslankyně Livia Járókaová obhájila křeslo v Evropském parlamentu za Svaz mladých demokratů

BUDAPEŠŤ – Livia Járókaová, romská europoslankyně z Maďarska, zůstává v Evropském parlamentu.

Její pravicová strana Svaz mladých demokratů získala 56%. Zůstane tak jedinou romskou poslankyní v období 2009–2014. V předšlém volebním období s ní v europarlamentu působila ještě Viktoriá Mohácsiová, zvolená za centristický Svaz svobodných demokratů. Před lety působil v EP španělský Rom, socialista Juan Ramirez Heredia.

V Maďarsku neuspělo hnutí MCF Roma sdružujícího několik romských organizací a vedené Zsoltem Kisem. Romové získali 13 440 hlasů, což je 0,47 procenta. Hnutí usilovalo o hlasy 500 000 až 600 000 maďarských Romů.

„*Dosavadní romské poslankyně Evropského parlamentu Livia Járókaová a Viktoriá Mohácsiová reprezentovaly především svou stranu, a nikoli romskou komunitu,*“ řekl k tomu Zolt Kis.

(www.romea.cz)

**k a ž d ý
m á m e
j i n o u
b a r v u**

vernisáž 11.06.09 v 16.00
Muzeum romské kultury

12.06.–18.10.2009

Výstava kreseb romských dětí z 1.ZŠ v Jarovnicích

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY
www.rommuz.cz

každý máme jinou barvu

12.06.–18.10.2009

výstava kreseb romských dětí z 1.ZŠ v Jarovnicích

Děti pocházející z mnohdy neutěšeného prostředí největší slovenské romské osady, která se nachází poblíž obce Jarovnice na východě Slovenska (dříve okr. Sabinov), zobrazují v hodinách výtvarné výchovy pestrý svět plný fantazie, barev a života. Tato díla vznikají díky výjimečnému přístupu jejich učitele Jána Sajka, který působí na škole již přes dvacet let. Práce jarovnických dětí jsou vysoce ceněny doma i v zahraničí, barevné malby obdivují návštěvníci desítek galerií a muzeí po celém světě.

Během své bohaté učitelské praxe si Ján Sajko vytvořil osobitou metodu výuky romských dětí – prostřednictvím romských příběhů, písní, tradic a bohaté historie, ale i na příkladech zajímavých romských osobností nejen rozvíjí dětskou kreativitu a umělecké citění, ale pomáhá také dětem pochopit krásu romské kultury, poznat její jedinečnost a umožnit dětem být hrdý na to, že jsou Romové. Díky výjimečnému přístupu Jána Sajka i vedení školy se podařilo některým dětem postoupit až ke studiu na střední a ojedinele i vysoké škole.

Malba a umění jsou pro děti často jedinou možností, jak poznat jiný svět „venku“ – nejen fantazijní, barevný svět romských hudebníků, tanečníků, kovářů a dalších

romských tradic, ale i reálný svět ležící mimo romskou osadu. Malí malíři z jedné z nejhudších osad ve střední Evropě vystavují své práce ve švýcarských, německých, japonských, francouzských a mnoha dalších galeriích, muzeích, knihovnách a univerzitách. Potlesk a uznání, které zde získají, jim dává aspoň trochu naděje pro těžký život u nich doma.

Pro výstavu v Muzeu romské kultury byly zvoleny obrazy prezentující různé výtvarné techniky (kresba, malba, kombinovaná technika...), ale i originální metody Jána Sajka (skupinová práce, malba na vyřazené školní lavice, výtvarný „překlad“ romských písní). Dva obrazy upomínají na ničivou povodeň v Jarovnicích, při níž zahynulo 50 obyvatel romské osady – tragicky při ní zemřeli také autoři kreseb. Prostor je věnován i dvěma výjimečným absolventům jarovnické školy – malíři Martinovi Kalejovi a vysokoškolskému pedagogovi Martinu Kalejovi.

Výstavu doprovází romské písně, jež jsou zobrazené na malbách. Návštěvníci si mohou v muzejním obchůdku zakoupit pohlednice, samolepky, puzzle a další krásné předměty s malbami jarovnických dětí.

www.rommuz.cz

Festival Khamoro pojednácťé, a zase v jinačích barvách

Khamoro – tak zní název mezinárodního romského festivalu, který se pořádá v květnu v Praze už po jedenácté. To už je co říct, to už je tradice! Tradice, které se v dnešní době jen těžko udržují. Někoho možná překvapí, že něco takového jako romská kultura existuje.

V době narůstajícího neonacistického extremismu představuje Khamoro čin hodný povzbuzení, pochvaly a podpory. Festival organizují sdružení Slovo 21 a Studio Production Saga, za nimiž stojí dvě dámy srbského původu – Jelena Silajdžić a Lidiya Grebo. Nepochybně se tím již zasloužily o Českou republiku, i přes svůj balkánský původ. Prosazují něco naprosto skvělého a pozitivního z romské provenience proti masové šířenému negativismu, nepřipustně rozšířenému na celý romský národ, a to i z kruhů, kde bychom to mohli nejméně očekávat.

Khamoro má už svou tradiční a početnou návštěvnickou obec – v Kongresové hale, kde galakonzert romských kapel probíhal, mohlo být docela dobře i 700 návštěvníků, nejen Romů. Stalo se již tradicí, že nejméně třetina diváků setrvává během vystoupení v předzápětí a tam tráví čas příjemnou výměnou názorů. Jakoby vystoupení romských kapel z celého světa bylo skvělou příležitostí se vzájemně sejit. Skutečně tomu tak je. Kdo něco v romských kruzích znamená, musí tu být. Je to příležitost setkat se bez problémů s ministrem, primátorem a podat mu ruku jako rovný rovnému. Co na tom, že je to jenom iluze!

Koncerty Khamora sledují pravidelně. Celý čas trávím pozorným

a vytrvalým sledováním jednotlivých vystoupení, aniž bych musel být viděn v kuloárech.

Dovolte tedy, abych se podělil o své drobné postřehy. Nikoliv jako odborník na slovo vzatý, ale jako pozorný divák – laik, který však přece jen o romské kultuře ví o něco více než běžný návštěvník.

Khamoro si činí ambici každý rok přicházet s něčím novým. Žádná z kapel se tu neobjeví dvakrát.

Tentokrát koncert zahájil Pavel Šporcl s cimbálovou kapelou Romano Stilo. Ve srovnání s virtuózním velikánem ani romští muzikanti nezůstali nic dlužni. To už muselo být jasné v okamžiku, kdy Šporcl přijal spoluúčast s nimi. Nikoliv poprvé. Asi vědomě tak oslavil romskou muzikálnost. Skvělý nápad organizátorů!

Tradiční romskou a balkánskou muziku předvedl dechový soubor Šutka v bouřlivé a atraktivně podané performanci. Originalitu nástrojového obsazení spojenou s romským podáním prokázala kapela Nadara. Nově se tu objevuje saxofon a harmonika se zpěváky a dokonce i břišní tanečníci. Neznalému divákovi název kapely nic neřekne, znamená však něco jako nebát se. Skvělá břišní tanečnice a barevná nástrojová kompozice kapely plně potvrzují neformální přístup.

Maďarská olašská kapela Romengo se zpěvačkou Monikou Lakatošovou působila poněkud staticky a postrádala výraznější aranžmá. Zajímavostí byl zvuk bubny vyluzovaný na obyčejné mléčné konvi, což je tradiční olašský nástroj.

Naprosto skvělá a neopakovatelná byla Acquaragia Drom, kte-

rá hned v úvodu nenechala nikoho na pochybách, že jde o kapelu italskou a současně romskou. Jejimi vystoupeními prosakovala ironie a sžiravý humor. V jedné písni použili výrazu „šukare Cikane“ (krásní, dobří Cikáni, nikoliv Romové). Pak dejte něco na to, že slovo Cikán musí být nutně pejorativní. U vystoupení této kapely se trochu pozastavím. Zejména jejich taneční kreace stály za to. Šupácky oblečení Cikán s krásnou Cikánkou všechny pobavili a bylo evidentní, že se sami taky náramně baví. Naznačený lehký souboj gadža a Cikána dokumentoval, že všechno nemusí končit dramaticky ve sporech dvou skupin, které si přece jen mohou něčím být blízké. Sympatická Lejla Abbasová, která celý pořad moderovala, prohlásila trefně, že žádný podobný tanec ještě neviděla. Já taky ne!

Náš Marek Balog, konzervatorista a šouman, osvědčil své umění virtuózní hry na housle a suverenost dokazoval každý jeho pohyb: já jsem tu teď suverén a dobře sledujte, co dovedu!

Totéž bylo vlastní snad i nejlepšímu světovému akordeonistovi Lelo Nikovi, naturalizovanému Dánovi z Rumunska.

Závěr koncertu patřil Leonsii Erdenko z Ruska a její skupině. Viděli jsme tradiční až kýčovitý oděv muzikantů a tanečnic, muziku v tradici ruské dumky. Škoda! Taky tradice. Vzkaz Khamora české veřejnosti však zní jednoznačně: Romové vám mohou předat mnoho cenného a krásného. Na tom zakládejme vzájemnou spolupráci!

Karel Holomek
Foto: Pavel Pečinka

Ve čtvrtek 28. května zaujal Prahu mnohasedlenný průvod Romů z celého světa.

Acquaragia Drom, kombinace italského a romského temperamentu.

Přijely ze Smíchova, z Bukurešti nebo ze Sofie?

Nejen na jevišti je co fotit.

Vůz tažený koňmi u českých Romů – to je možné už jen na Khamoru.

Monika Lakatošová, maďarská Olaška.

Jihoitalská fraška v podání Acquaragia Drom.

Na Khamoru je romština prokládána i ruštinou, maďarštinou, rumunštinou atd.

co na to naši čtenáři?

Hledá se romský prezident. Pojd' do toho, občane Rome. Čeká se na tebe. Na Hrad půjdeš předními dveřmi. Máš dost času učit se – celkem 9 let. Nevzdej se tvrdé práce. Věk od 35 let. Ukaž to všem. Hrad volá: Pojd' dál. Příklad máš – viz Barak Obama. Vytrval a je tam. Netýká se to však současných předsedů různých romských stran. Neboť oni se už předvedli. Hledá se nová romská tvář, tak se přihlas.

Emil Cina, Ostrava

Tímto chci poděkovat paní Daně Šarköziové-Teinitzer za noviny Romano hangos, které jste nám dali na parkurových závodech koní 23. května 2009 v Dolních Dunajovicích. V naší obci byly noviny Romano hangos dosud neznámé. Dozvěděli jsme se z nich mj., že jedna z účastnic Miss Roma 2009 pocházela z Mikulova, vzdáleného jen 7 kilometrů od naší obce.

Michaela Domesová, Dolní Dunajovice

Pokud bych měla ohodnotit Romano hangos (RH), tak podle mě je rok od roku více publikovanější a čtenější, nejen Romy, ale především i „bílymi“. Znáám spoustu bílých lidí, kteří tento časopis odebírají a částečně je zajímavá romská tematika a celkově život dnešních Romů. To mě těší. Snažím se RH roznášet do kaváren, knihoven, škol a lidem, o kterých vím, že je mají zájem. Přiju RH a těm, kdo se na něm podílejí, mnoho úspěchů.

Veronika Kačová, Nový Jičín

Konečně se mi dostalo nové číslo RH fyzicky do rukou a byla jsem mile překvapena, že jsme s akcí v Olomouci na 3. stránce. I kolegové na Přichystalce 70 to kvitují s povděkem. Děkujeme a přejeme krásné, jarní dny. Náš odbor se stěhuje o 3 ulice dál, ve stejné čtvrti města, akce kulový blesk bude snad ukončena k poslednímu dni v měsíci a již budeme moct podívat se do romského muzea v Brně. Moc se těšíme...

Pavla Nachtmannová, Olomouc

Z reakcí na článek Romano hangos – Za málo peněz dost muziky (RH 4-09):

Přiznám se, že i já jsem z důvodů pracovního vytížení zapomněla zaplatit za Romano hangos. Mne chytila za srdce ta fotka s mottom: Za málo peněz dost muziky. Máte pravdu. Kéž by chytila za srdce vícero lidí. Hned obdržíte šek s 240 Kč. A velice se omlouvám. Ale hezky jste to napsali, takže se nemůže nikdo urazit, spíš se chytout za srdce i za hlavu a hříšně říct: taky jsem to nezaplatil. Víte, pane Pečínka, já si moc vážím pana Holomka. Je to člověk na vysoké úrovni a nevím, kolik Romů půjde v jeho šlépějích. Fakt nevím.

Magdaléna Mandátová, Charita Olomouc

Jsem ráda za každé nové vydání RH. Už jsem zařídila, aby magistrát zaplatil předplatné vždy na tři výtisky.

Helena Křištofová, Brno

Mírně opožděná reakce na anketu Ministru Kocábovi byl čas prodloužen do podzimu, co by měl ještě stihnout? (RH 7/8-09):

Pan ministr by se určitě měl pokusit prosadit antidiskriminační zákon a navrhnout nebo nachystat podněty pro tvrdší postih extremistických útoků. Myslím si, že pouhé navštěvování různých měst, jako to pan ministr dělá, ničemu moc nepomáhá. To, že do Vítkova poslal sto tisíc, je sice šlechetné, ale situace se tím nevyřeší. Nejsme totiž daleko od dob, kdy se něco takového může týkat daleko většího počtu domů a rodin. Takže hrrrr do práce, už včera bylo pozdě. Kocábovi držím palce, protože je určitě blízko tomu, aby řadu věcí opravdu mohl dotáhnout do konce.

Milan „Elvis“ Gábor, Přerov

Reakce na článek Advokátská esa Kubíček a Slámová poskytují „nazis“ špičkový servis (RH 7/8-09):

Pane Pečínko, já Vás zastřelím jako HADA, a to okamžitě a neprodleně a osobně... OKAMŽITĚ opravte, že nacistům radí špičková advokátka Klára Samková... JÁ SE Z VÁS FAKT ZBLÁZNÍM a nezachráním Vás ani to, že fotka je správná, totiž kolegyně JUDr. Kláry SLÁMOVÉ. Žádám o uveřejnění tiskové opravy včetně mnemotechnické pomůcky: JUDr. Klára SLÁMOVÁ – blondýnka s Kájínkem a plyšákama. JUDr. Klára SAMKOVÁ – bruneta s Cikánem. DĚKUJI!!!

JUDr. Klára Veselá Samková, Ph.D., Praha

Z diskuse na www.srnm.cz:

Tak vítej novej den, krásnej bílej den, kdy uschlejí černej kmen lehne polepem. OI na ROI!

Máca

Tak to je hukot! Na stránkách cigánských novin čtu plno rasistický vzkažů tupých a omezených hlav! At' žije svoboda slova.

Tonda

Ano, původně jsme chtěli tyto uživatele blokovat a jejich příspěvky mazat, ale ono je lepší problémům čelit, než je zametat pod koberec... O to větší radost máme z těch, co se staví na opačnou stranu a nebojí se projevit svůj nesouhlas s těmito lidmi! Děkujeme.

Společenství Romů na Moravě

Diskuse – kniha návštěv

www.srnm.cz/cz/guestbook.htm

Festivalis Khamoro 2009

Oka kurko sombatone 30. 5. 2009, skončindža Prahate o lumakero romano festivalos Khamoro. Andro Kongresiko Centros, odoj andre sala pro varštakos o Roma khelenas the bašavenas. Odi rat sikhade, so džanen. Bašavenas svetskera gi'la, operetna melodii, romane gi'la the baladi. Odoj sikhade peskro khel'iben amare kherutne Roma, o rumuňike, o rusike, o ungrike the o tal'ijaňike Roma. Tiš sikhade o khel'iben, saveske pes phe-

nel flamengo. Has oda baro džives, o kherutne Roma the o Roma andal calo luma sikhade, so džanen the savi hin lengri kultura.

O džene, so kerde o Khamoro, thode andro galakontertos te bašavel moneki bare lavutaren, lache romane virtuozen, so len džanel the uznajinel calo luma. Andro galakontertos bašavenas jekhetane o Pavel Šporcl the o Romano Stilo (CZ/SK), e Šutka (MK), o Romen-go (HU), o Marek Balog (CZ), e Ac-

quaragia Drom (I), e Nadara (RO), o Lelo Nika (DK/RO), the e Leoni-sa Erdenko (RU).

Le manušen diňa o Khamoro bari šancija odi rat pro galakontertos, šaj dikhen pre jekh than e kherutni the svetoskero romaňi kultura. Andre sala has bari zor, savi thovlas savore manušen ke peste. O kale the o parne, jekhetane khelenas the čapkinenas le lavutareng. Odi rat o Khamoro tačarlas o jile savore manušenge.

Gejza Horváth

Festival Khamoro 2009

Mezinárodní romský festival Khamoro skončil galakontertem v sobotu 30. května v sále Kongresového centra v Praze. Představili se na něm tanečníci, hudebníci a další účinkující z různých koutů světa. V jejich podání zněly světoznámé skladby, operetní melodie a písně, romské písně a balady, doprovázené tradičním romským tancem a španělským flamengem. Byla to velkolepá přehlídka romských uměl-

ců, domácí, stejně světové romské kultury.

Organizátoři Khamora vsadili na kvalitu a program galakontertu zaštitili světoznámými osobnostmi, romskými virtuosy a uznávanými umělci. Vystoupil houslista Pavel Šporcl a Romano Stilo (ČR/SK), Šutka (Makedonie), Romen-go (Maďarsko), Marek Balog (ČR), Acquaragia Drom (Itálie), Nadara (Rumunsko), Lelo Nika (Dán-

sko, Rumunsko) a Leonsia Erdenko (Rusko).

Závěr Khamora poskytoval příležitost slyšet a vidět přehlídku domácích a zahraničních romské kultury. Atmosféra galakontertu měla sílu, v sále bořila předsudky a mantinely, černí i bílí společně tancovali a účinkujícím vřele tleskali. Khamoro přineslo toho večera slunce do duší všem – návštěvníkům i účinkujícím.

Gejza Horváth

Nonnie, Nousche a Stochelo – jinak též nizozemské The Rosenberg Trio.

Galavečer uváděla Lejla Abbasová.

Marek Balog, hudebník i pedagog.

Barevnými efekty hýřila především ruská skupina Leonsie Erdenko.

Pavel Šporcl, houslista století a soubor Romano Stilo.

Tuto část ruské kultury Češi neznají.

Tóny a barvy, které zpění krev

Pavel Šporcl

Světznámý český houslový virtuóso Pavel Šporcl účinkoval na Khamoru s cimbálovou kapelou Romano Stilo.

Muzika měla v obsazení nejen elektroakustickou kytaru, ale i elektrofonické piano. Její tradiční znění ovlivnila klasická mistrovská Šporcova hra a hudební citění mladých romských muzikantů. To vneslo do světa cimbálové muziky nový styl. Klasické skladby a světově populární melodie zněly v jejich podání honosněji. Jejich vystoupení dostalo punc ještě větší noblesnosti, než jim dal jejich autor. Třeba notoricky známý Montyho čardáš hrál Šporcl brilantně a virtuózně, v technicky náročných pasážích intonačně naprosto čistě, lehce, bez zátěže, bez jediné chybičky. Svým citěním, bravurní technikou hry a harmonií Romové skladbu ještě obohatali a posunuli dál. Sám Monty by jim jistě s uznáním zatleskal.

Marek Balog

Tento nadaný, talentovaný, schopný a uznávaný houslista se představil v galakonzertu s romskou cimbálovou kapelou. Čtveřice mladých romských muzikantů, schopná hrát všestranný repertoár, hrála ten večer převážně písně českých a slovenských Romů. Primáš Marek Balog však dal písním svým podáním jinou tvář. V jeho nových hudebních úpravách staré romské písně omládlily. Zněly skvostně. Byla to hudební díla, zahrnaná s velkým zápalom, nápaditě. Ale když Marek zahrál Cikánský pláč, tak to byla hudebně zpracovaná výpověď, rekviem o životě a smrti Romů v koncentracích, koncertní dílo o třech dějstvích.

První část byla složená z kadenčí, prokládaných variacemi (zrození života), druhá část byla samotná píseň (život) a závěrečnou část tvořily krátké kadenční úryvky a hlavní téma (smrt). V této skladbě předvedl Marek svoje umění, houslovou virtuozitu, brilantnost, techniku a intonaci. Ukázal velké romské srdce a romské citění. Romský čardáš a fox (fox polka) hrál lehce, s přehledem mistra umu, důvtipu a nápadů. Aby jeho vystoupení bylo pestré ve zvuku, nechával sóla i cimbalistovi. Ten brilantní technikou a rytmickým citěním zpestřil a obohatil Markovo vystoupení. Muzikanti se navzájem doplňovali a jejich strhující rytmus a muzika vytvářely v sále atmosféru, která vyzývala posluchače k potleskům a k tanci. Marek Balog zanechal na galakonzertu punc mistra novodobé romské hudby.

Lelo Nika

Mezi dalšími účinkujícími byl také jeden z nejlepších harmonikářů na světě, Lelo Nika. Žije v Dánsku, jeho muzika a hudební citění inklinuje k Srbsku, ale ještě víc k Rumunsku, kde se narodil. Za doprovodu cimbálu a kontrabasů hrál Lelo světově nejznámější hudební díla. Jeho hra se vyznačovala vypracovanou technikou, jeho styl hraní s sebou nesl prvky klasiky, klasického a moderního jazzu, prvky folku, folkloru východních zemí, ale také prvky country a moderního popu. Mistrovsky zahrál napří-

U souboru Nadara bychom spíš tipovali, že přijel z Orientu než z Rumunska, že?

Je to ruské, nebo romské? Asi všechno dohromady.

Samotná Leonsia Erdenko vystupuje od roku 1987, začínala v kapele Djang.

klad i Pačirtu (Slavík) od rumunského skladatele Dimicu, který v této technicky náročné skladbě zhudebnil let a zpěv slavíka. Skladba je v rychlém dvoučtvrtovém taktu a kvůli znázornění zpěvu slavíka a vysokým tónům se hraje většinou na Panovu flétnu nebo na housle. Pačirtu v Rumunsku pokládají za národní hudební dílo. Akordeonista Lelo Nika hrál slavíka brilantně a s náramnou lehkostí, bez jediného překlenu, rytmicky přesně. Bylo poznat, že by mohl hrát ještě rychleji, ale to by Pačirta ztratila na významu. V druhé části skladby doprovodní muzikanti utichli a Lelo věrně napodobil na svém nástroji let a zpěv slavíka. Dostalo se mu ovací a právě to ho vyprovokovalo. Poslední část Pačirty hrál ještě v rychlejším tempu a používal i vlastní bohaté variace a chóry.

Nadara

Rumunská kapela Nadara byla jednou z nejzajímavějších skupin večera. Osm romských hudebníků v obsazení housle, bráč, cimbál, kontrabas, kytara, harmonika, alt saxofon a zpěv předvedlo klasicky a typic-

ky romsky různorodý folklor. Jejich nástrojové obsazení dosáhlo známou romskou barvu zvuku. Unisono hra houslí, saxofonu a harmoniky docílila silný a ohromující jazzový ráz. Toto seskupení zvuku dodávalo písním vážnost, důvtip a sílu. Nadara předvedla návštěvníkům pravý a upřímný obraz rumunských Romů. Z vystoupení se šířila sálem upřímná radost: celý sál byl v pohybu, návštěvníci tancovali a tleskali. Tento druh muziky hráli i naši předci, ale dnes už ho nemá kdo šířit dál.

Gejza Horváth
Foto: Pavel Pečinka

Bubeník maďarské skupiny Romengo.

ze světa

PREŠOV – Jedným z vrcholov Dní mesta Prešov bol 4. 6. koncert legendárneho Pražského výběru II na čele s Michaelom Kocábom, ktorý prišiel ako rocker aj ako český minister pre ľudské práva. Navštívil aj tri rómske osady. „*Ani najhoršie miesto v Čechách nie je na tom tak, ako som videl tu,*“ popísal.

KOŠICE – Na základe reportáží odvysielaných v Rómskom národnostnom magazíne So vakeres? v Slovenskej televízii sa dve obete obchodovania s ľuďmi vrátili domov. Obchodníci s ľuďmi sa dozvedeli, že sa o prípady zaujíma televízia, čo spôsobilo, že poškodených poslali domov.

KOŠICE – V popoludňajších hodinách 28. mája sa zatiaľ neznámi páchatelia pokúsili neúspešne vykradnúť redakciu Rómskeho mediálneho centra. Páchatelia sa pohybovali na dvoch autách a podarilo sa im ujsť.

KOŠICE – Rómska iniciatíva Slovenska stiahla z vážnych zdravotných dôvodov svoju kandidačnú listinu pre voľby do Európskeho parlamentu, na ktorej bol nominovaný iba jeden jej kandidát – podnikateľ Ján Blaščák.

KRÁĽOVSKÝ CHLMEC – V Kráľovskom Chlmcu sa uskutočnil 30. mája medzinárodný festival rómskej kultúry III Mulatos Romale. Prezentovali sa cimbálová muzika Drahňov, rómsky žiacky súbor Romani čajori zo ZŠ z Veľkej Idy, folklórna skupina Terno Save z Kráľovského Chlmca a maďarská rómska kapela Romano Suno.

BRATISLAVA – Iba drobné pridá v tomto roku vláda ľuďom v hmotnej núdzi. Od septembra zvýši dávku pre chudobného osamelého žijúceho občana o dve eurá (63 Sk) mesačne. Lani mu dávka narástla o 2,66 eura (80 Sk).

BRATISLAVA – Rómska tlačová agentúra navštívila posledné mítingy pred eurovoľbami. Kandidáti HZDS agitovali pod Tatrami aj v rómskych osadách. „*Za Mečiara sme mali všetko – slušné sociálne dávky, aj robota bola,*“ vysvetľoval organizátor mítingu Rudolf Hangurbadžo. „*Keď prišiel Dzurinda s Miklošom a Kanikom, všetko nám zobrali,*“ povedal.

KOŠICE – V rámci experimentálneho overovania kurikula rómskeho jazyka a literatúry na stredných školách v posledných dvoch májových týždňoch školského roka 2008/2009 maturovali aj študenti vybraných stredných škôl, kde sa tento jazyk vyučuje.

JELŠAVA – Hliadkami z nezamestnaných sa v Jelšave rozhodli čeliť stále sa zvyšujúcej kriminalite detí. Detské gangy prepadli deti, vracajúce sa zo školy, ale napadali tiež osamelých starších občanov. Mesto zapojilo do hliadok desať ľudí, prevažne Rómov, zamestnaných v rámci malých obecných služieb.

BRATISLAVA – Veľkým problémom podľa predsedu ĽS-HZDS Vladimíra Mečiara je, že veľká časť zo slovenských občanov maďarskej národnosti sú Rómovia, tí sú však v Maďarsku prenasledovaní a Maďarsko nemá záujem ani o svojich Rómov žijúcich v SR. „*Ak v susednom štáte vraždia ľudí a pália v domoch pre odlišnú etnicitu, je to v poriadku? Ved' polovica tých ľudí, ktorí sa u nás hlásia k maďarskej národnosti, sú Rómovia. Za hranicami sú bití ako žito. Ani jeden z nich nedostal kartu dvojitého občianstva,*“ vyhlásil Mečiar.

MISKOLC – Soud v Miskolci na severovýchode Maďarska odsoudil za vraždu řidiče k dlouholetým trestům včetně doživotí osm Romů. V říjnu 2006 muž přejel a lehce zranil romské děvčátko, jeho příbuzní jej poté na místě ubili.

LONDÝN – Romové na Slovensku nadále čelí diskriminaci ve školství, zdravotnictví i bydlení. Uvedla to zpráva Amnesty International (AI). Vláda oznámila kroky ke zlepšení přístupu romských dětí ke vzdělání, ale podle AI se neobjevil žádný praktický závazek zvrátit existující segregaci ve školách.

ŠTRASBURK – Slovensko dosáhlo určitého pokroku v boji proti rasismu, i když se v poslední době zvýšil počet rasisticky motivovaných útoků a také rasistických výroků z úst některých politiků vůči určitým menšinám. Uvádí se to v nejnovější zprávě Evropské komise proti rasismu a intoleranci (ECRI).

ŠTRASBURK – Bosenští Židé a Romové se obrátili na Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku, aby zrušil zákon, který jim znemožňuje ucházet se o prezidentský úřad v této republice. Podle daytonské dohody se hlavou státu mohou stát pouze Bosňáci (Muslimové), bosenští Srbové a bosenští Chorvaté.

BUDAPEŠŤ – Protiromské Hnutí za lepší Maďarsko (Jobbik) získalo ve volbách do Evropského parlamentu tři křesla. Jobbik založil polovojenskou Maďarskou gardu, která pořádá pochody v obcích s větší koncentrací Romů. (www.rnl.sk, www.mecem.sk, av, pp)

www.romea.cz
Romský informační portál

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206,
fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782
e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz
MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

Program na červen 2009

5. 7. a 2. 8. neděle

Vstup do všech výstavních prostor ZDARMA.

Stálá expozice:

Příběh Romů (Etapa 1939–2005) – Na historické ose prezentuje hmotnou i duchovní kulturu Romů.

Výstavy:

Žít! • výstava potrvá do 13. 9. 2009.

Ceija Stojka začala malovat v roce 1989, když jí bylo 56 let. Tato její výstava soustřeďuje především díla reflektující hrůzy prožité války. Obrazy promlouvají přímočarým obsahem a nesmírnou naléhavostí. Nelze však pominout, že jsou projevem velkého výtvar-

ného talentu, který autorku vyjímá ze škatulky insitního umění či tvorby etnické minority.

Každý máme jinou barvu • zahájení 11. 6. v 16⁰⁰

Výstava kreseb a maleb romských žáků z 1. základní školy v Jarovnicích. Děti, které pocházejí z mnohdy neutěšeného prostředí největší slovenské romské osady poblíž vesnice Jarovnice na východě Slovenska (okr. Sabinov), zobrazují v hodinách výtvarné výchovy pestrý svět plný fantazie, barev a života. Jejich díla vznikla díky výjimečnému přístupu učitele Jána Sajka, který působí na škole již více než dvacet let. Ze starší tvorby žáků bylo uspořádáno velké množství výstav doma i v zahraničí.

Otevírací doba • po zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • so zavřeno • ne 10–17, poslední vstup 16¹⁵

Vydávání Romano hangos podporuje
Ministerstvo kultury ČR

Přihláška na MISS ROMA České republiky 2010

Zahajujeme výběr finalistek na jubilejní 10. ročník Miss Roma České republiky 2010. Uskutečnění se 24. dubna 2010 v Domě kultury Horní Valy Hodonín.

Podmínkou výběru je znalost romského tance a dovršení 15 let.

Jméno

Příjmení:

Datum narození:

Tel.:

Bydliště:

.

Zájmy a záliby:

.

.

.

.

.

Přihlášky je třeba poslat nejpozději do 30. 11. 2009 na adresu:

Sdružení Romů a národnostních menšin v Hodoníně

Lesní 19, 695 01 Hodonín

tel.: 518 321 831

Miroslav Malík

tel.: 602 881 530

www.srnm.eu

email: srnm@srnm.eu

miroslav.malik@seznam.cz

Nezapomeňte přiložit foto obličeje i celé postavy.

Poznámka:

Věk 15 až 21 let, znalost romského tance, vzdělání není podmínkou.

Finalistky, které budou vybrány do finále soutěže Miss Roma ČR 2010, se musí zúčastnit soustředění na nácvik choreografie, které se bude konat od 17. do 24. dubna 2010 v hotelu Radějov v rekreační oblasti Lu-

čina u Strážnice. Toto soustředění včetně stravy, společenského oblečení, plavek a romských krojů hradí pořádající organizace.

S dívkou, která postoupí do finále, bude sepsána dohoda o účasti, při porušení dohody bere na sebe riziko úhrady všech nákladů.

Výběr se uskuteční v lednu 2010 v Domě kultury Horní Valy 6 v Hodoníně, termín výběru bude sdělen v prosinci 2010 na www.srnm.eu.

Dopravu na výběr a soustředění včetně odjezdu si dívky hradí samy.

Datum:

.

Podpis soutěžící:

.

Podpis zákonného zástupce:

.

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
ICO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2009 činí 240 Kč.

ROTA radio

romské rádio
nejen pro romy

Rádio Rota, Španělská 6, 120 00, Praha 2,
Tel./fax: +420 / 222 987 677, 222 944 393
www.radiorota.cz; e-mail: iveta.demeterova@radiorota.cz

**Adresa redakce Romano hangos
a Společenství Romů na Moravě**

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

